

**Latvijas simtgades pasākuma “Reģionu dienas” aktivitātes
“Dāvana Latvijai - elektroniska ainavu dārgumu krātuve
“Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien, rīt”” nolikums**

I Vispārīgie noteikumi

1. Nolikumā izmantotie jēdzieni:
 - 1.1. **ainavu dārgumi** – vietas un teritorijas Latvijas laukos, ciemos un pilsētās, kuras aktivitātes ietvaros dialogā ar sabiedrību tiek identificētas kā īpašas Latvijas un tās reģionu vērtības, neatkarīgi no to pašreizējā aizsardzības statusa un saglabātības pakāpes. Ainavu dārgumi ir ainavas ar īpašu vēstījumu par Latvijas un tās reģionu dabu un vēsturi, kas jāsaglabā nākamajām paaudzēm¹;
 - 1.2. **ainavu dārgumu krātuve** – jauns Latvijas Nacionālās bibliotēkas (turpmāk – LNB) digitālās bibliotēkas kolekcijas “Zudusī Latvija” segments, kurā tiks iekļauta informācija par aktivitātes laikā identificētiem ainavu dārgumiem. Katram ainavu dārgumam krātuvē būs atsevišķa sadaļa, kurā tiks iekļauts ainavu dārguma fotoattēls 2018. gadā, vēsturiskie fotoattēli un sabiedrības iesniegtā informācija par saistītiem notikumiem, personām, kā arī priekšlikumi par konkrēta ainavu dārguma nākotnes redzējumu un nepieciešamām rīcībām šī ainavu dārguma saglabāšanai;
 - 1.3. **ainavu dārgumu slīdrāde** – koncentrēts ainavu dārgumu krātuvē ievietoto materiālu apkopojums slīdrādes formātā;
 - 1.4. **ainavu ekspertu padome** – starpinstitucionāla ekspertu padome, kurā ietilpst šī nolikuma 12.punktā minēto institūciju un sabiedrisko organizāciju pārstāvji, un kuras personālsastāvu apstiprina Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk - VARAM) valsts sekretārs;
 - 1.5. **Latvijas Kultūras kanons** - izcilāko un ievērojamāko mākslas darbu un kultūras vērtību kopums, kas atspoguļo nācijas visu laiku nozīmīgākos sasniegumus kultūrā;
 - 1.6. **plānošanas reģioni** - plānošanas reģioni, kas definēti Reģionālās attīstības likuma 5.pantā, un kuru teritorijas noteiktas Ministru kabineta 2009. gada 5.maija noteikumos Nr.391 “Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijām.

2. Latvijas simtgades pasākuma “Reģionu dienas” aktivitātes “Dāvana Latvijai - elektroniska ainavu dārgumu krātuve “Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien, rīt”” (turpmāk – aktivitāte) mērķis ir sekmēt daudzfunkcionālu un kvalitatīvu ainavu saglabāšanu, kas visā Latvijā uzlabo cilvēku dzīves kvalitāti, veicina vietu, reģionu un valsts ekonomisko aktivitāti un atpazīstamību, kā arī nodrošina bioloģisko daudzveidību².

3. Aktivitātes uzdevumi:

- 3.1. dialogā ar sabiedrību katrā reģionā identificēt reģiona vērtības un simbolus - ainavu dārgumus, to attīstības mērķi, galvenos nosacījumus un rīcības to saglabāšanai un attīstībai;
- 3.2. sagatavot kopīgu dāvanu Latvijai – elektronisku ainavu dārgumu krātuvi “Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien, rīt”;

¹ Piemēram, Pērses upes ieteka Daugavā, Mākoņkalns Rēzeknes novadā, Graudu iela Liepājas pilsētā vai Kaltenes jūrmala un ciems. Ainavu dārgums var būt arī pašlaik fiziski neredzama vieta, piemēram, Staburags, vai arī Likteņdārzs, kas tikai top

² Ainavu politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4427>

- 3.3. sagatavot priekšlikumus par ainavu dārgumu iekļaušanu Latvijas Kultūras kanonā, kas ir ietvars Latvijas lepnuma zīmēm un var sekmēt to saglabāšanu nākotnei;
- 3.4. noteikt Latvijas pārstāvi līdzdalībai Eiropas Padomes Ainavu balvas sestajā sesijā (turpmāk – Ainavu balva);
- 3.5. papildināt LNB digitālās bibliotēkas kolekciju “Zudusī Latvija” ar kultūrvēsturiskas nozīmes fotoattēliem;
- 3.6. organizēt diskusijas par reģionu vērtībām un simboliem, tai skaitā ainavu dārgumiem katrā reģionā, iesaistot sabiedrību.

II Aktivitātes īstenotāji, norises laiks un mērķgrupa

4. Aktivitāti organizē VARAM sadarbībā ar LNB, pašvaldību publiskajām bibliotēkām, plānošanas reģioniem un starpinstitucionālo ainavu ekspertu padomi.

5. Par VARAM un LNB sadarbību aktivitātes ietvaros tiek noslēgta starpresoru vienošanās.

6. Par plānošanas reģionu uzdevumiem aktivitātes īstenošanā tiek noslēgtas vienošanās par valsts budžeta finansējuma izlietojumu 2017. un 2018.gadā starp VARAM un katru plānošanas reģionu saskaņā ar šā nolikuma 13.punktā noteiktajiem uzdevumiem.

7. Aktivitāte tiek īstenota visā Latvijas teritorijā šādos posmos:

7.1. aktivitātes 1.posms no 2017.gada 15.jūnija līdz 2018.gada 14.februārim;

7.2. aktivitātes 2.posms no 2018.gada 15.februāra līdz 2018.gada 14.augustam;

7.3. aktivitātes 3.posms no 2018.gada 15.augusta līdz 2018.gada 15.decembrim.

8. Aktivitātes mērķgrupa ir atsevišķas iedzīvotāju grupas (piemēram, ainavu jomas eksperti, sabiedriskās organizācijas un biedrības), valsts un pašvaldību iestādes (piemēram, bibliotēkas, muzeji, mācību iestādes), kā arī visi pārējie Latvijas iedzīvotāji.

III Aktivitātes posmi un to norise

9. Aktivitātes **1.posms** no 2017.gada 15.jūnija līdz 2018.gada 14.februārim:

9.1. ainavu dārgumu pieteikšana:

9.1.1. Ainavu dārgumu var pieteikt jebkura fiziska persona vai fizisku personu grupa: ģimene, mācību iestāžu audzēkņu grupa, nevalstiskās organizācijas dalībnieku grupa, līdz 2017. gada 15.jūlijam aizpildot ainavu dārguma pieteikuma veidlapu. Katrs pieteicējs drīkst pieteikt vairākus ainavu dārgumus, par katru no tiem aizpildot atsevišķu pieteikuma veidlapu.

9.1.2. Pieteikumu veidlapas jāaizpilda tiešsaistē vai papīra formātā, apmeklējot tīmekļa vietni www.ainavudargumi.lv. Lai pieteikumu aizpildītu papīra formātā, pieteikuma veidlapu nepieciešams izdrukāt. Papīrā aizpildīto veidlapu jāieskenē un elektroniski jānosūta uz elektroniskā pasta adresi ainavudargumi@varam.gov.lv³.

9.1.3. Par informācijas patiesumu pieteikumos ir atbildīgi veidlapas iesniedzēji.

9.2. ainavu dārgumu krātuvē iekļaujamo ainavu dārgumu identificēšana:

9.2.1. Galvenie kritēriji pieteikto ainavu dārgumu iekļaušanai LNB ainavu dārgumu krātuvē ir:

9.2.1.1. ainavas vizuālā unikalitāte - pieteiktā ainava ir unikāla reģionā un tas ir pamatots pieteikumā;

9.2.1.2. ainavas kultūrvēsturiskā nozīmība - pieteiktā ainava ir saistīta ar reģiona vai Latvijas vēsturei nozīmīgu notikumu vai personu, un tas ir pamatots pieteikumā.

9.2.2. Ainavu dārgumu krātuvē iekļaujамie ainavu dārgumi tiek identificēti dialogā ar sabiedrību:

³ Papīrā aizpildītās veidlapas palīdzēs ieskenēt un elektroniski nosūtīt publisko pašvaldību bibliotēku darbinieki.

9.2.2.1. līdz 2017.gada 15.jūlijam sabiedrība var pieteikt ainavu dārgumus tiešsaistē tīmekļa vietnē www.ainavudargumi.lv vai sūtot ieskenētus pieteikumus uz elektroniskā pasta adresi ainavudargumi@varam.gov.lv;

9.2.2.2. līdz 2017.gada gada 14. augustam no pieteiktajiem ainavu dārgumiem katram reģionam tiek izveidots atsevišķs pieteikto ainavu dārgumu saraksts⁴, kas ir elektroniskās balsošanas formas pamats;

9.2.2.3. elektroniskā balsošana notiek tiešsaistē tīmekļa vietnē www.ainavudargumi.lv no 2017.gada gada 15. augusta līdz 15. oktobrim. Tās laikā katrs balsotājs pēc savas izvēles var balsot par dažādu (1 līdz 5) reģionu sarakstiem, no katra reģiona saraksta izvēloties ne vairāk kā desmit vienības, kas būtu iekļaujamas LNB ainavu dārgumu krātuvē. Par katru reģiona sarakstu drīkst balsot tikai vienu reizi. Par katru balsojumu balsošanas sarakstā iekļautais ainavu dārgums saņem vienu punktu. Ainavu ekspertu padomes locekļi balso par visiem pieciem reģionu sarakstiem, no katra saraksta izvēloties ne vairāk kā desmit ainavu dārgumu vienības.

9.2.3. Pēc sabiedrības balsošanas katra reģiona sarakstā iekļautās ainavu dārgumu vienības tiek sarindotas, pamatojoties uz balsošanā iegūto punktu skaitu: ainavu dārgumu vienība, kas saņēmusi augstāko punktu skaitu, iegūst pirmo vietu un tiek izvietota ranžējuma sākumā, secīgi nākamo augstāko punktu skaitu saņēmušā ainavu dārguma vienība iegūst otro vietu utt.. Katram reģionam tiek izveidoti divi ainavu dārgumu ranžējumu saraksti, kuros ainavu dārgumi ir sarindoti pēc:

9.2.3.1. sabiedrības vērtējuma;

9.2.3.2. ekspertu padomes locekļu kopīgā vērtējuma, kas tiek veidots, summējot katra locekļa balsojumā piešķirtos punktus.

9.2.4. Pēc šā nolikuma 9.2.3. apakšpunktā raksturoto katra reģiona ainavu dārgumu divu ranžējumu sagatavošanas tie tiek apkopoti, t.i. katrs plānošanas reģions par savu reģionu izveido vienu kopīgu sabiedrības un ekspertu padomes ranžējuma sarakstu. Veidojot kopīgo sarakstu, katram ainavu dārgumam tiek summēti sabiedrības un ainavu ekspertu padomes piešķirtie rangi. Desmit ainavu dārgumi, kas katra reģiona kopīgajā sabiedrības un ekspertu ranžējumā atrodas pirmajās desmit vietās, tiek virzīti iekļaušanai LNB ainavu dārgumu krātuvē⁵.

9.2.5. Lēmumu par desmit katra plānošanas reģiona ainavu dārgumiem, kas iekļaujami LNB dārgumu krātuvē, pieņem ainavu ekspertu padome līdz 2017.gada 10.novembrim.

9.3. Papildus informācijas iesniegšana par ainavu dārgumu krātuvē iekļautajiem ainavu dārgumiem:

9.3.1. Papildus informācijas vākšana par LNB ainavu dārgumu krātuvē iekļautajiem ainavu dārgumiem notiek pēc rezultātu par pieteikto ainavu dārgumu iekļaušanas LNB ainavu dārgumu krātuvē publiskošanas no 2017.gada gada 10. novembra līdz 2018. gada 14. februārim.

9.3.2. Papildus informācijā var iesniegt informāciju par LNB ainavu dārgumu krātuvē ievietotajiem ainavu dārgumiem: atmiņu stāstus par vēsturiskiem notikumiem un personām, vēsturiskus fotoattēlus, priekšlikumus par ainavu dārguma nākotnes redzējumu un nepieciešamām rīcībām tā saglabāšanai;

9.3.3. Papildus informācija, izmantojot elektronisku formu, tiek sniegta tiešsaistē tīmekļa vietnē www.ainavudargumi.lv vai, sūtot informāciju elektroniski uz elektroniskā pasta adresi ainavudargumi@varam.gov.lv [mailto](mailto:ainavudargumi@varam.gov.lv):⁶.

10. Aktivitātes **2.posms** no 2018.gada 15.februāra līdz 14.augustam:

10.1. Ainavu dārgumu krātuves izveide:

⁴ Balsošanā ir pieejami 5 balsošanas saraksti - katram reģionam viens saraksts.

⁵ Pieteiktie ainavu dārgumi, kas netiks iekļauti LNB ainavu dārgumu krātuvē, būs pamats šādu krātuvju veidošanai reģionos un pašvaldībās, par kuru izveidi ir atbildīgi plānošanas reģioni vai pašvaldības.

⁶ Elektroniski var tikt iesniegta arī papīrā sagatavota, bet ieskenēta papildus informācija.

10.1.1. lai identificētajiem ainavu dārgumiem iespēju robežās nodrošinātu vēsturiskos attēlus, no 2017. gada 10. novembra līdz 2018. gada 14. februārim LNB tiem atlasa vēsturiskos attēlus no krājuma "Zudusī Latvija" vai citu bibliotēku, muzeju un arhīvu krājumiem, savstarpēji vienojoties;

10.1.2. plānošanas reģioni nodrošina identificēto ainavu dārgumu fotofiksāciju līdz 2018. gada 1.jūlijam, ņemot vērā LNB sagatavotās prasības par aktuālās fotofiksācijas atbilstību katra ainavu dārguma vēsturiskajam fotoattēlam;

10.1.3. plānošanas reģioni sadarbībā ar LNB veic iesniegtās informācijas rediģēšanu.

10.2. LNB iekļauj rediģēto informāciju dārgumu krātuvē, sagatavo pārvietojamu izstādi, kuru iespējams izstādīt pa daļām katrā plānošanas reģionā, un slīdrādi par ainavu dārgumu krātuvē iekļautajiem objektiem.

10.3. Vienlaikus no 2018. gada 15. februāra līdz 2018. gada 14. augustam katrā plānošanas reģionā notiek Ainavu balvas nacionālā atlase, kuras nolikums tiek sagatavots 2017.gada otrajā pusgadā.

11. Aktivitātes **3.posms** no 2018.gada 15.augusta līdz 15.decembrim:

11.1. 2018. gada augustā - septembrī visos plānošanas reģionos tiek organizētas LNB sagatavotās izstādes par šī plānošanas reģiona ainavu dārgumiem, kas ir iekļauti LNB ainavu dārgumu krātuvē, ietverot ainavu dārgumu krātuves un slīdrādes par visiem ainavu dārgumu krātuvē iekļautajiem objektiem demonstrēšanu. Tāpat tiek rīkotas diskusijas, kurās tiks diskutēts par reģiona vērtībām un attīstību, ainavu dārgumu saglabāšanu, priekšlikumiem ainavu dārgumu iekļaušanai Latvijas Kultūras kanonā.

11.2. 2018. gada oktobrī LNB telpās tiek organizēts noslēguma pasākums, ietverot diskusiju par plānošanas reģionu attīstību un nākotni, priekšlikumu izvirzīšanu Latvijas Kultūras kanonam, Ainavu balvas dalībnieku apbalvošanu, izstādi, slīdrādi par visiem LNB ainavu dārgumu krātuvē iekļautajiem ainavu dārgumiem un elektroniskās ainavu dārgumu krātuves demonstrēšanu tīmekļa vietnē www.ainavudargumi.lv.

11.3. Pēc noslēguma pasākuma tiek apkopoti priekšlikumi par ainavu dārgumu iekļaušanu Latvijas Kultūras kanonā, kas Kultūras ministrijā tiek iesniegti līdz 2018.gada 15. decembrim.

IV Ainavu ekspertu padome, tās uzdevumi un lēmumu pieņemšana

12. Ainavu ekspertu padomē tiek iekļauti pārstāvji no VARAM, Dabas aizsardzības pārvaldes, LNB, Zemkopības ministrijas, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras, Valsts kultūras pieminekļu inspekcijas, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Lielo pilsētu apvienības, Reģionālo attīstības centru apvienības, Latvijas Universitātes, Latvijas Arhitektu biedrības, Latvijas Ainavu arhitektūras biedrības.

12.1. Ainavu ekspertu padomes uzdevumi:

12.1.1. aktivitātes 1. posmā izvērtēt reģionu sagatavotos pieteikto ainavu dārgumu sarakstu projektus un nepieciešamības gadījumā precizēt tos, apvienojot pieteiktās vietas vai izslēdzot vietas, kurām pieteikumā nav sniegts pietiekams pamatojums par vizuālo vai kultūrvēsturisko unikalitāti;

12.1.2. piedalīties šā nolikuma 9.2.2. apakšpunktā minētajā balsošanā;

12.1.3. pieņemt šā nolikuma 9.2.5.apakšpunktā minēto lēmumu par desmit ainavu dārgumiem, kas no katra plānošanas reģiona tiek iekļauti LNB ainavu dārgumu krātuvē;

12.1.4. piedalīties Ainavu balvas nolikuma precizēšanā un pieteikumu vērtēšanā;

12.2. ainavu ekspertu padomes lēmumu pieņemšana notiek ar vienkāršu balsu vairākumu, ja lēmuma pieņemšanā piedalās vismaz divas trešdaļas no ainavu ekspertu padomes locekļiem.

12.3. ainavu eksperti padomes darbā piedalās bez atlīdzības.

12.4. ainavu eksperti ir aicināti aktivitātes 3.posmā piedalīties reģionālajās diskusijās un noslēguma pasākumā.

V Plānošanas reģionu uzdevumi

13. Par aktivitātes īstenošanu starp VARAM un katru plānošanas reģionu tiek noslēgtas vienošanās par valsts budžeta finansējuma izlietojumu, iekļaujot šādus uzdevumus:

13.1. 2017.un 2018.gadā katrs plānošanas reģions:

13.1.1. nodrošina aktivitātes popularizēšanu, ievieojot informāciju plašsaziņas līdzekļos un sociālajos tīklos, kā arī sniedzot informāciju dažādos pasākumos;

13.1.2. savā plānošanas reģionā izveido un nodrošina aktivitātes atbalsta grupas darbību, iesaistot tajā vismaz visu plānošanas reģiona pašvaldību un publisko bibliotēku pārstāvjus;

13.1.3. par līdzdalību aktivitātēs konsultē publiskās bibliotēkas, muzejus un arhīvus, kā arī fiziskas personas vai fizisku personu grupas, nodrošinot arī atgriezenisko saiti;

13.1.4. sagatavo pārskatus par aktivitātes īstenošanu gan 2017. gadā, gan 2018.gadā, kas tiek iesniegti VARAM;

13.2. 2017.gadā katrs plānošanas reģions:

13.2.1. pamatojoties uz sabiedrības iesniegtajiem pieteikumiem sagatavo reģiona ainavu dārgumu balsošanas saraksta projektu un precizē to, ņemot vērā ainavu ekspertu padomes ieteikumus;

13.2.2. pamatojoties uz sabiedrības un ekspertu balsošanas rezultātiem sagatavo priekšlikumu par 10 reģiona ainavu dārgumu iekļaušanu LNB ainavu dārgumu krātuvē;

13.2.3. sagatavo priekšlikumu par Ainavu balvas reģionālo atlasu norisi un organizēšanu 2018.gadā;

13.3. 2018.gadā katrs plānošanas reģions:

13.3.1. veic sabiedrības iesniegtās papildus informācijas rediģēšanu pirms tās iekļaušanas LNB ainavu dārgumu krātuvē;

13.3.2. savā plānošanas reģionā nodrošina LNB ainavu dārgumu krātuvē iekļauto vienību fotofiksāciju atbilstoši LNB ieteikumiem;

13.3.3. savā plānošanas reģionā organizē un īsteno Ainavu balvas reģionālo atlasu;

13.3.4. plāno un organizē reģionālās diskusijas norisi un LNB sagatavotās izstādes izvietojumu, nodrošinot telpas un publicitāti;

13.3.5. piedalās noslēguma pasākuma organizēšanā, sagatavojot uz noslēguma pasākumu aicināmo personu sarakstus, kurus iesniedz VARAM, kā arī nepieciešamos materiālus atbilstoši noslēguma pasākuma programmai;

13.3.6. sagatavo priekšlikumu par reģiona ainavu dārgumu iekļaušanu Latvijas Kultūras kanonā.

VI Noslēguma noteikumi

14. Sasaiste ar Latvijas vides aizsardzības fonda (turpmāk - LVAF) atbalstītajiem projektiem tiek nodrošināta, regulāri apmainoties ar informāciju par LVAF atbalstīto projektu un aktivitātes īstenošanu.

15. Par saziņu ar LVAF atbalstīto projektu koordinatoriem ir atbildīga VARAM.

16. Latvijas Dabas fonda projektā "Ainavas runā" iesniegtie fotomateriāli var tikt izmantoti LNB digitālās bibliotēkas "Zudusī Latvija" papildināšanai.

16. Pasaules Dabas fonda projekta "Latvijas simtgades dabas deklarācija" ietvaros plānotajos pasākumos tiek sniegta informācija arī par aktivitāti.

Ministrs

K.Gerhards